

werk ruimte

4

Hier wordt duidelijk hoe arbitrair de thematische indeling van dit nummer af en toe wel is: economie, infrastructuur, mobiliteit en ruimtelijke ordening genereren vraagstukken die uiteraard niet geïsoleerd kunnen bekeken worden. Getuige de reacties op onze rondvraag voor dit thema.

We kozen hier als gespreksstof een verkeersas waar de economische dimensie zwaar doorweegt: het Albertkanaal. Een waterweg die regio's doorsnijdt en Vlaanderen met de rest van productief Europa verbindt. De twee bijdragen zoomen in op twee verschillende aspecten van deze transportader.

De auteurs van Ruimte Vlaanderen-Afdeling Gebieden en Projecten en Agentschap Ondernemen blikken in 'Economisch Netwerk Albertkanaal 2.0' terug op 10 jaar ENA. Is deze cluster van economische concentraties en voorloper van de 'complexe projecten' een succesverhaal? Er kan in ieder geval al een lijst van verwezenlijkingen afgevinkt worden. Maar het resterende to-do lijstje is ook niet mis.

Op een kleinschaliger niveau staan we stil bij het succesverhaal van de grensoverschrijdende 'Albertknoop', een van de strategische projecten uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Guy Vloebergh (grensmanager Albertknoop) somt vanuit zijn praktijkervaring de do's en don'ts voor het beleid op.

Maar wat denken de experts en stakeholders hiervan? We mikten op een kritisch, uitgebalanceerd antwoord. Dus kozen we als respondenten **Dirk Cleiren** en **Els Kenis** (experten bedrijventerreinen-Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Antwerpen), verkeerskundige **Geert Vercruyse** (Vectris cvba), **Bart Vannieuwenhuysse** (research director TRI-VIZOR) en **Erik Grietens** (Bond Beter Leefmilieu).

Economisch Netwerk Albertkanaal 2.0

NATALIE RAETS, ANNEMIE NOORDMAN [AGENTSCHAP ONDERNEMEN]
GERARD STALENHOEF [RUIMTE VLAANDEREN-AFDELING GEBIEDEN EN PROJECTEN]

Het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) is een ruimtelijk samenhangend geheel van vooral economische concentraties tussen Antwerpen en Maastricht/Luik, zoals de clusters Antwerps en Limburgs poortgebied, Netebekken en West-Limburg. Dit werd reeds in een planproces ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen onderkend. De gebiedsgerichte visie vormde de basis van de beslissing van 23 april 2004 over de 'nadere uitwerking van het Albertkanaal' (www.vlaanderen.be/ena). Het ENA actieprogramma legde afspraken vast voor verdere coproductie. De realisatie van individuele bedrijventerreinen was – en is – dan ook een participatief proces. In feite is het ENA een voorloper van de recent ontwikkelde nieuwe instrumenten in de ruimtelijke economie en ordening (complexe projecten). Essentieel daarbij is de combinatie tussen een sterke gebiedsgerichte werking, een realisatietraject en het maatschappelijk draagvlak. In het artikel 'Verdichting langs het Albertkanaal' (Ruimte, nr.8) werd al aangegeven hoe destijds met die beslissing is omgegaan. We zijn intussen tien jaar verder en het wordt tijd om de balans op te maken en vooruit te blikken.

Een gerichte programma-afwerking

Het ENA actieprogramma van 2004 behelsde ongeveer 80 acties. Die kunnen worden gebundeld volgens de beslispunten:

- Het coördinatieplatform (c-ENA) en het Dagelijks Bestuur van ENA zijn sinds 2005 operationeel.
- 21 inbreidings- en herstructureringsacties zijn opgestart of al afgerond. Voor Lanaken is een GRUP afgerond. De projecten die nog de meeste inzet vragen zijn Albertkanaal Antwerpen, Insteekhaven Lummen, Hannekenshoek, Hasselt Kanaal en Albertknoop (zie elders in dit nummer).
- Voor acht van de tien geplande bijkomende bedrijventerreinen is een GRUP goedgekeurd en is de realisatie in gang gezet. Mede dankzij de uitgebreide communicatie en de sociale begeleiding is hierbij geen enkel bezwaar bij de Raad van State ingediend. De twee resterende terreinen zijn Genk Zuid-West en Tervant in Beringen.
- Nader onderzoek voor vier zones. Voor Ham-Zwartenhoek is dit onderzoek reeds vertaald in een GRUP en is de realisatie in volle gang. Voor Genk Zuid-Oost, Ranst-Zwaaikom en Zolder-Lummen-Zuid is er veel onderzoek verricht naar

natuurwaarden, leefbaarheid en milieuaspecten. Bijkomend gedetailleerd onderzoek rond hydrologie, geluid en vleurmuizenpopulaties heeft in 2012/2013 geleid tot een ontwerp planMER. Na goedkeuring in 2014 zal de Vlaamse Regering verder beslissen.

- Ontwikkeling Wommelgem-Ranst. Na de eerste onderzoeksfase werd in 2010 beslist dit proces op te schorten tot er meer duidelijkheid is over de ontsluitbaarheid. Vanuit de studies werd ook bijgedragen aan de oprichting van het samenwerkingsverband Poort Oost voor de belangrijkste (infrastructuur) projecten in dit deel van de Antwerpse regio. Zo ook aan de tweede spoorontsluiting van de zeehaven van Antwerpen en de optimalisering van de E313/E34.
- Enkele infrastructuurprojecten zoals het Klaverblad Lummen en de spoorontsluiting WTC containerterminal te Meerhout zijn gerelateerd aan de nog te realiseren bedrijventerreinen. In Limburg zijn de belangrijkste nog openstaande projecten ook gelinkt aan het SALK² (Strategisch Plan voor Limburg in het Kwadraat), waarvoor extra middelen zullen worden voorzien.
- Specifiek onderzoek rond buisleidingen, windmolens, woningen,